

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Δρ. Μαριάννα Χατζητόλιου-Βιλδιρίδη: Η αναδοχή δεν αποτελεί προθάλαμο της υιοθεσίας – Ποια είναι τα τρία στάδια της αναδοχής

Η Μαρία και ο Πέτρος είναι δύο από τα παιδιά που φιλοξενούνται σε ανάδοχες οικογένειες της κεντρικής Μακεδονίας. Με τη συνδρομή κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων και εισαγγελικών αρχών «έχουν την τύχη» να μη διαβιούν σε ιδρύματα ή ακόμη χειρότερα σε νοσοκομειακούς θαλάμους. Ανάδοχοι γονείς με υπομονή -λόγω της τρίμηνης τουλάχιστον αναμονής- ζήτησαν και πήραν τη φροντίδα τους, αφού αξιολογήθηκαν και εκπαιδεύτηκαν από ειδικούς επιστήμονες για το πώς θα τα προσεγγίσουν και πώς θα ζήσουν μαζί τους, μέχρι οι οικογένειες τους να «σταθούν ξανά στα πόδια τους». Τα παραπάνω ακούστηκαν σε ημερίδα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικής Μακεδονίας για την αναδοχή και τις εξελίξεις της.

Η αίθουσα Ν. Γερμανός της ΔΕΘ κατακλύστηκε από επιστημονικό προσωπικό αλλά και από υποψήφιους ανάδοχους γονείς που ήθελαν να μάθουν λεπτομέρειες για τις διαδικασίες και την εξέλιξη του συγκεκριμένου προγράμματος. Την πρωτοβουλία της ημερίδας

είχε η Πρόεδρος του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικής Μακεδονίας Δρ. Μαριάννα Βιλδιρίδη-Χατζητόλιου ενώ χαιρετισμούς απηύθυναν εκπρόσωποι του υφυπουργού εσωτερικών τομέα Μακεδονίας Θράκης κ. Κωνσταντινίδη, του βουλευτή της ΝΔ Α΄ Θεσσαλονίκης κ.Σιμόπουλου, η Πρόεδρος του Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Αν. Μακεδονίας & Θράκης Αναστασία Τζαμπαζλή και η Αντιπεριφερειάρχης Υγείας της Ηπείρου Αγνή Νάκου.

Ο θεσμός της αναδοχής ως εναλλακτική μορφή παιδικής προστασίας

Η πρόεδρος Δρ Μαριάννα Βιλδιρίδη Χατζητόλιου τόνισε ότι «οφείλουμε να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε και να βελτιώσουμε μια σκληρή πραγματικότητα τόσο για τα παιδιά στις κλειστές δομές όσο και για αυτά που εντάσσονται στην εναλλακτική μορφή περίθαλψης όπως η αναδοχή. **Ωστόσο ταυτόχρονα οφείλουμε να ξεκαθαρίσουμε ότι η αναδοχή δεν είναι προθάλαμος της υιοθεσίας.** Στην αναδοχή πρέπει να ναι ξεκάθαρο ότι φροντίζεις το παιδί μιας άλλης οικογένειας που για κάποιους λόγους δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στον ρόλο της για σύντομο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Καθόλη τη διάρκεια της αναδοχής η σχέση του παιδιού με την οικογένεια του διατηρείται και βασικός στόχος είναι η επιστροφή σε αυτήν, εφόσον αυτό είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Στόχος του σημαντικού αυτού θεσμού είναι η δημιουργία ενός σταθερού και ασφαλούς πλαισίου για το παιδί και η υποστήριξη του σε μια δύσκολη περίοδο της ζωής του. Τέλος οφείλουμε να δημιουργήσουμε ένα πλαίσιο στήριξης στους επιστήμονες των σχετικών ειδικοτήτων. Πρέπει να επενδύσουμε στην αναδοχή ως κοινωνία όχι μόνο για το καλό των παιδιών αλλά και για το καλό της κοινωνίας». Η Δρ. Βιλδιρίδη-Χατζητόλιου ευχαρίστησε όσους εργάζονται στην παιδική προστασία και κυρίως την ομάδα του Συμβουλευτικού Σταθμού του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία εργάζεται νυχθημερόν ώστε να δημιουργήσει και να εξασφαλίσει τις κατάλληλες συνθήκες συνύπαρξης αναδόχων γονέων και παιδιών. Κατέληξε δε ότι «το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών με τραυματισμένο ψυχισμό επιτάσσει την άμεση δικτύωση και τη συνεργασία κοινωνικών υπηρεσιών, φορέων, δήμων και περιφερειών».

Ενδιαφέρον είχαν και οι εισηγήσεις της προϊσταμένης του Τμήματος Προστασίας Ανηλίκων της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, Λευκοθέα Τερζητάνου, της δικηγόρου Μ.

Φιλιοπούλου, της Προϊσταμένης του τμήματος Αναδοχής/Υιοθεσίας του Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης Γ. Μάνθου και των μελών της επιστημονικής ομάδας του Συμβουλευτικού Σταθμού του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικής Μακεδονίας.

«Μην περιμένετε την εισαγγελική εντολή»

Η Εισαγγελέας Πρωτοδικών, κα Τερζητάνου επεσήμανε ότι αν δεν βρεθεί συγγενικό πρόσωπο, πρέπει να αναζητείται πρώτα η δυνατότητα αναδοχής και όχι πρώτα το κατάλληλο κέντρο παιδικής προστασίας όπως γίνεται συνήθως! Στη δε συγγενική αναδοχή, παππούδες, γιαγιάδες και θείοι θα πρέπει να εγγραφούν στο Εθνικό Μητρώο, όπως κάθε ανάδοχος, που σημαίνει πως θα αξιολογηθούν και θα ελεγχθούν όπως όλοι. Μόνο στην επείγουσα αναδοχή ανατίθεται η επιμέλεια προσωρινά στον συγγενή, αλλά μέχρι την εκδίκαση πρέπει να συγκεντρωθούν τα απαραίτητα έγγραφα. Η εισαγγελέας πρόσθεσε ότι δεν πρέπει να χάνεται χρόνος. **Ένα παιδί όταν βρίσκεται σε κίνδυνο το προστατεύουμε άμεσα** και ξεκινάμε τη διαδικασία αναζήτησης, τόνισε απευθυνόμενη στους κοινωνικούς λειτουργούς όλων των δομών. Για την καλύτερη εξέλιξη της αναδοχής θα πρέπει να πραγματοποιείται ενημέρωση των αναδόχων για το όλο ιστορικό του παιδιού αλλά και να έχουν την ευθύνη επικοινωνίας με τη βιολογική οικογένεια. Σε περιπτώσεις εγκαταλειμμένων βρεφών στα νοσοκομεία η κοινωνική υπηρεσία αναζητά συγγενικό πρόσωπο για συγγενική αναδοχή. Αν δεν βρεθεί, αναζητείται ανάδοχη οικογένεια και στο τέλος κέντρο παιδικής προστασίας. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει σαφής βούληση των γονέων να το εγκαταλείψουν ή πλήρης αδυναμία να ανταποκριθούν και μελλοντικά στον γονεϊκό τους ρόλο, είναι 99% σίγουρο όπως είπε πως θα πάει για υιοθεσία. Όπως είναι ο νόμος της αναδοχής πρέπει το παιδί να τοποθετηθεί σε μια ανάδοχη οικογένεια που θα το έχει μήνες ίσως και ένα ή δύο χρόνια και μετά αν δεν επιστρέψει στην βιολογική του οικογένεια θα πάει για υιοθεσία και θα... αλλάξει οικογένεια.

Προβλήματα και προτάσεις

- Η κα Φιλιοπούλου μίλησε για δυσλειτουργίες στην αναδοχή όπως η διατύπωση στη σχετική πλατφόρμα «να βρεθεί ο κατάλληλος ανάδοχος γονέας, με απόλυτο σεβασμό στη σειρά προτεραιότητας» έρχεται σε αντίθεση με τον σκοπό

του θεσμού και θα πρέπει να διατυπωθεί διαφορετικά. Επίσης **στην κοινή γνώμη υφίσταται σύγχυση μεταξύ των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας**. Η σύγχυση αυτή επιτείνεται από τις συχνές περιπτώσεις βρεφών σε αναδοχή που ακολουθώντας υιοθετούνται από τους αναδόχους. Πρότεινε δε τα ακόλουθα:

- Ορθή διατύπωση και περαιτέρω διευκρινίσεις για την αναδοχή στην πλατφόρμα,
- αναφορά και στα δικαιώματα της φυσικής οικογένειας,
- διαφορετική αντιμετώπιση των περιπτώσεων από τις Εισαγγελίες Ανηλίκων
- Ενημερωτικές καμπάνιες για την αναδοχή με ανάλυση των παραμέτρων της και έμφαση στην αναδοχή βραχείας μορφής από οικογένειες που έχουν ήδη τέκνα, αλλά και καμπάνιες κατά της ομοφοβίας, έτσι ώστε η δυνατότητα αναδοχής και από ομόφυλα ζεύγη να μη μένει κενό γράμμα.

Παρά το γεγονός ότι προκρίνεται για την αναδοχή η επιλογή ατόμων που ανήκουν, πέρα από το συγγενικό, και στο οικείο φιλικό περιβάλλον της οικογένειας του παιδιού τα πρόσωπα αυτά δεν προβλέπεται από το σύστημα πως έχουν προτεραιότητα και πως δεν απαιτείται η προγενέστερη εγγραφή τους στο Μητρώο (όπως για τα συγγενικά) ακόμη και στις επείγουσες ή απρόβλεπτες περιπτώσεις ενάντια στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος του παιδιού. Περαιτέρω διαπιστώνεται άγνοια περί του ότι δεν απαιτείται εγγραφή στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων των συγγενών, με αποτέλεσμα να ζητείται από τα Δικαστήρια προσκόμιση σχετικής βεβαίωσης.

Οικονομική στήριξη αναδόχων

Στους αναδόχους προβλέπεται η παροχή οικονομικής ενίσχυσης ακόμη και μετά την ενηλικίωση του τέκνου και ως τα 26 έτη του, απαλλαγμένη από φόρους, τέλη, εισφορές ή κρατήσεις, ακατάσχετης και χωρίς δυνατότητα συμψηφισμού της με βεβαιωμένα χρέη του δικαιούχου. Η πρόταση της κας Φιλιπούλου είναι να ρυθμιστεί νομοθετικά και η μη προσμέτρησή της στο φορολογητέο εισόδημα των αναδόχων, έτσι ώστε να διασφαλίζεται πως οι δικαιούχοι δεν θα απωλέσουν φορολογικές απαλλαγές ή δεν θα υπαχθούν σε άλλη φορολογική κλίμακα. Παράλληλα έκανε λόγο για σημαντικά προβλήματα που εντοπίζονται στην πράξη και

προέρχονται από την υποστελέχωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών με το αναγκαίο προσωπικό.

Από τη θεωρία στην πράξη της αναδοχής

Ο Αργύρης Αλεξιάδης προϊστάμενος της Διεύθυνσης Θεραπευτικής Παρέμβασης Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και Περίθαλψης του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΚΠΚΜ) έκανε μια σύντομη παρουσίαση του έργου της επιστημονικής ομάδας του τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Όπως είπε «πρόκειται για μια ομαδική δουλειά από τον υποφαινόμενο, την Γεωργία Χατζηχρήστου, την Βασιλική Δασκάλου, την Σοφία Κραλίδου και την Εύη Μακρή. Αναδοχές για το ΚΚΠΚΜ, δεν πραγματοποιούνται μόνο από τον Συμβουλευτικό Σταθμό στη Θεσσαλονίκη, αλλά και από το Παράρτημα των Σερρών από την κοινωνική λειτουργό Φωτεινή Μανδάρη. Η παρουσίαση επικεντρώνεται σε τρεις τομείς: Στη διαδικασία της κοινωνικής έρευνας, στα εκπαιδευτικά προγράμματα στα οποία συμμετείχαν οι υποψήφιοι ανάδοχοι στο πλαίσιο ένταξής τους στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων και τέλος στην εποπτεία της αναδοχής.

1^η φάση της αναδοχής

Στο πρώτο στάδιο της κοινωνικής έρευνας «δεν είναι μια απλή διαδικασία και δεν αφορά απλά τη λήψη ενός κοινωνικού ιστορικού. Κατά το στάδιο αυτό, γίνεται η εκτίμηση της ετοιμότητας των υποψηφίων αναδόχων. Πρόκειται για μια

διαδικασία που διαρκεί 3 μήνες και χρήζει λεπτής διαχείρισης, καθώς η ευθύνη των επαγγελματιών είναι σημαντική. Προβλέπει το ελάχιστο πέντε συναντήσεις με τους αναδόχους, οι οποίες περιλαμβάνουν συναντήσεις στην υπηρεσία μας, μια επίσκεψη στην οικία τους και μια συνάντηση με συγγενή πρώτου βαθμού, που σκοπό έχει την διερεύνηση του υποστηρικτικού περιβάλλοντος. Στο στάδιο της κοινωνικής έρευνας, οι ανάδοχοι καλούνται να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο με τα χαρακτηριστικά του προς αναδοχή παιδιού, όπου δηλώνουν επιθυμίες αναφορικά με το ηλικιακό εύρος, τη σωματική και ψυχική τους υγεία, την εθνική/εθνοτική τους καταγωγή κλπ. Με βάση λοιπόν αυτό το ερωτηματολόγιο, θα γίνουν αργότερα και οι συνδέσεις μέσω του αλγορίθμου της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του anynet.

Το προφίλ των αιτούντων στο Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικής Μακεδονίας

Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά των αιτούντων αναδόχων , φαίνεται πως «η πλειοψηφία είναι ζευγάρια με πολλά χρόνια γάμου. Πολύ λιγότερες είναι οι μεμονωμένες αιτήσεις από υποψήφιες γυναίκες και μέχρι στιγμής δεν είχαμε καμία αίτηση από άντρα, μεμονωμένα. Τα ζευγάρια, ως επί τω πλείστων, είναι άνω των 35 ετών, συνήθως αρκετά εξουθενωμένα από τις προσπάθειες απόκτησης βιολογικού παιδιού, ενώ πολύ λιγότερες είναι περιπτώσεις όπου υπάρχει ήδη παιδί στην οικογένεια. Επιπλέον, είναι γεγονός πως οι αιτήσεις για αναδοχή είναι σαφώς λιγότερες από τις αιτήσεις τεκνοθεσίας και πολλές φορές οι αιτήσεις αναδοχής γίνονται από τους ανθρώπους ως ένας έμμεσος τρόπος τεκνοθεσίας, όπως μας αναφέρουν συχνά. Εξού λοιπόν και οι συχνές ταυτόχρονες, διπλές αιτήσεις τεκνοθεσίας και αναδοχής. Από την μέχρι τώρα εμπειρία μας λοιπόν, φάνηκε πως κατά τις πρώτες συναντήσεις, αρκετοί υποψήφιοι διακατέχονταν από αμηχανία, ωστόσο, όσο εγκαθιδρύεται μια σχέση εμπιστοσύνης, φαίνεται πως ανοίγονταν όλο και περισσότερο. Αυτή λοιπόν η συνθήκη, δείχνει να αποτελεί μια ιδιαίτερα στρεσογόνο περίοδο για τους ίδιους, η οποία γεννά αμφιθυμικά συναισθήματα. Σε λίγες περιπτώσεις, φάνηκε να υπάρχει μια έκδηλη χαλαρότητα ή και εκδήλωση θυμού, ίσως στο πλαίσιο απαξίωσης της διαδικασίας και του κοινωνικού ελέγχου γενικότερα. Μερικοί το εκφράζουν ανοιχτά. Αισθάνονται αμηχανία και θυμό

απέναντι στη διαδικασία αξιολόγησης. Αντίθετα όμως, η πλειοψηφία, είναι πολύ συνεργάσιμοι και συνεπείς, αντιλαμβανόμενοι την σημασία που έχει η διενέργεια της κοινωνικής έρευνας. Η διαδικασία γίνεται ξεκάθαρη στους υποψήφιους, καθώς ενημερώνονται λεπτομερώς για το ακριβές πλάνο και τα στάδια που πρέπει να ακολουθηθούν.

Σε αυτό το σημείο, είναι σημαντικό να διασαφηνίζεται εκ μέρους μας η ορολογία, η οποία φαίνεται να διαδραματίζει κομβικό ρόλο, καθώς η χρήση της γλώσσας, κατασκευάζει τις ανάλογες «πραγματικότητες». Για παράδειγμα, σύμφωνα με τον κ. Αμπατζόγλου, Ομότιμο Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. στο βιβλίο του, *Αλλάζοντας χέρια*, η απόδοση του όρου «βιολογικοί» στους γονείς, όταν χρησιμοποιείται στην περίπτωση της αναδοχής ιδιαίτερα, φαίνεται να προσδίδει σε αυτούς μόνο τη βιολογική συσχέτιση με το παιδί τους, απομονώνοντας και ακυρώνοντας κάθε ίχνος προηγούμενης γονεϊκότητας και φροντίδας. Σε αντιδιαστολή, ο όρος ανάδοχοι «γονείς», εισάγει μια νέα γονεϊκότητα, η οποία έρχεται να αντικαταστήσει την «απώλεια» της προηγούμενης. Η συνθήκη αυτή έρχεται σε σύγκρουση με τη βαθύτερη έννοια όμως της αναδοχής, κατά την οποία οι ανάδοχοι ως «φροντιστές», αναλαμβάνουν τη φροντίδα των παιδιών από τους γονείς τους. Αναφορικά με τη διαδικασία, οι συναντήσεις κατά κύριο λόγο ξεκινούν με τη συζήτηση γύρω από τα κίνητρα και τις προσδοκίες και τη διασαφήνιση της διαφοράς των εννοιών της αναδοχής και της τεκνοθεσίας. Στο σημείο αυτό, συνήθως δίνεται μια εικόνα και για τον αριθμό των προς αναδοχή παιδιών, τους φορείς φιλοξενίας ανηλίκων και τα διαδικαστικά, όπως είναι ο τρόπος γνωριμίας με το παιδί, ο χρόνος αναμονής, το πώς γίνονται οι συνδέσεις μέσω της πλατφόρμας του *anynet* κοκ. Ιδιαίτερα βοηθητικά για την κοινωνική έρευνα, έχουν αποδειχθεί ότι είναι τα στατιστικά δεδομένα που από το 2021 δημοσιοποιούνται μέσω της ιστοσελίδας *paidi.gov.gr* κάθε τρίμηνο. Με αυτόν τον τρόπο, τόσο οι επαγγελματίες, όσο και οι υποψήφιοι ανάδοχοι, ενημερώνονται, έχουν μια ρεαλιστική εικόνα για τα προς αναδοχή παιδιά, τις ηλικίες τους και τις αιτήσεις αναδοχής που βρίσκονται σε αναμονή σύνδεσης και έτσι, πορεύονται σχετικά. Είναι λοιπόν αντιληπτό πως τα συγκεκριμένα δεδομένα, αρκετές φορές μπορεί να δημιουργούν το αίσθημα της απογοήτευσης, ειδικότερα λόγω της απουσίας διαθεσιμότητας σύνδεσης με βρέφη

ή πολύ μικρά παιδιά, ωστόσο, βοηθούν στην αναδιαμόρφωση των προσδοκιών.

Κανείς δεν σώζει κανέναν...

Αναφορικά με τα κίνητρα της αναδοχής, οι περισσότεροι υποψήφιοι ανάδοχοι διατύπωσαν τόσο εγωκεντρικά, όσο και παιδοκεντρικά κίνητρα, με στόχο το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Πολλοί υποψήφιοι ανέφεραν συμπληρωματικά, ή και ως μόνο κίνητρο, την επιθυμία τους να βοηθήσουν ένα παιδί που έχει γεννηθεί σε αντίξοες συνθήκες ή και να συνδράμουν στο προσφυγικό ζήτημα. Σε κάποιες περιπτώσεις, στις οποίες διαφαινόταν ότι υπήρξε ένα «φιλανθρωπικού» τύπου κίνητρο, χρειάστηκε να συζητηθεί ότι στο πλαίσιο μιας αναδοχής, αλλά και τεκνοθεσίας, «κανείς δεν σώζει κανέναν», δημιουργώντας ανεξόφλητα χρέη ζωής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Είδαμε λοιπόν επίσης από την μέχρι τώρα εμπειρία μας, πως οι προσδοκίες των υποψηφίων αναδόχων, συνδέονταν με την ευημερία του παιδιού, με την ισορροπημένη ψυχοσυναισθηματική του κατάσταση και υποδήλωναν σεβασμό στα δικαιώματα του. Πολλοί υποψήφιοι εξέφρασαν βέβαια αγωνία σχετικά με τα βιώματα που έχει ένα παιδί σε ιδρυματικό πλαίσιο πριν την αναδοχή του, καθώς και για την επίδραση αυτών των βιωμάτων στη γνωστική, συναισθηματική, συμπεριφορική και κοινωνική του ανάπτυξη. Επίσης, συχνά διαφαίνεται η ανησυχία των αναδόχων για την συνεργασία με τους γονείς, την δυνητική επιστροφή του παιδιού στους γονείς του και τον επικείμενο αποχωρισμό τους από αυτό.

Δυσκολίες κατά την αξιολόγηση των αναδόχων

Κατά την κοινωνική έρευνα, η εκτίμηση του κοινωνικού λειτουργού χρήζει πολύπλευρης διερεύνησης και για τον λόγο αυτό είναι σημαντική η διεπιστημονικότητα και η εποπτεία των επαγγελματιών, ειδικότερα όταν αυτοί βρίσκονται ανάμεσα στο δίπολο «Έγκριση ή Απόρριψη». Σε ορισμένες περιπτώσεις, προβληματισμό προκάλεσαν ζητήματα που αναδύθηκαν στην επιφάνεια, όπως στερεότυπα των αιτούντων, απόψεις για τη χρήση βίας, η δυσκολία διαχείρισης δύσκολων ψυχοκοινωνικών ζητημάτων, ενώ γεγονός είναι ότι οι υποψήφιοι μοιράζονται όσες πληροφορίες επιλέγουν οι ίδιοι να μοιραστούν κατά την διάρκεια της κοινωνικής έρευνας. Μία ακόμα πρόκληση με την οποία βρίσκονται αντιμέτωποι οι επαγγελματίες, είναι η αξιολόγηση της

οικονομικής κατάστασης του ζευγαριού/υποψηφίου-ας, καθώς δεν υπάρχουν ακριβή οικονομικά κριτήρια και επαφίεται στη κρίση του εκάστοτε κοινωνικού λειτουργού. Επιπρόσθετα, η κοινωνική θέση, το μορφωτικό επίπεδο, οι πολιτικές απόψεις, οι γενικότερες πεποιθήσεις των υποψηφίων αναδόχων, προσκαλούν συχνά τους επαγγελματίες να μετακινούνται από παγιωμένες δικές τους προσωπικές θέσεις τους και να τις προσεγγίζουν με ουδετερότητα. Η συμβολή της ειδικότητας του ψυχολόγου και η ψυχολογική εκτίμηση, παρόλο που δεν είναι υποχρεωτική από το Νόμο για την κοινωνική έρευνα, αξιολογήθηκε ως σημαντική μέχρι τώρα, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις, οι συναντήσεις με δυο κοινωνικούς λειτουργούς, πέρα από βοηθητική, κρίθηκε και απαραίτητη.

Ακόμα, να αναφέρουμε ότι είχαμε την δυνατότητα επιστημονικής εποπτείας σε συνεργασία με τον Επιστημονικό Σύλλογο Μέριμνας Παιδιού και Εφήβου. Αυτή, αναγνωρίστηκε ως μια ανάγκη η οποία κοινοποιήθηκε στη Διοίκηση του Κ.Κ.Π.Κ.Μ. από τον Διευθυντή Θεραπευτικής Παρέμβασης, Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και Περίθαλψης και αναγνωρίστηκε ευτυχώς ως σημαντική, γεγονός αξιοσημείωτο και σπάνιο, θα λέγαμε στον Δημόσιο Τομέα. Κατά τη διάρκεια τόσο των κοινωνικών ερευνών, όσο και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η εποπτεία των επαγγελματιών αποτέλεσε έναν τόπο συζήτησης, υποστήριξης, αναστοχασμού και διεπιστημονικής συνεργασίας. Τα οφέλη της επιστημονικής εποπτείας ήταν πολλαπλά μιας και παρείχε κατευθυντήριες γραμμές σε πολλές δυσκολίες και προκλήσεις που αναδύθηκαν καθ' όλα τα στάδια της αναδοχής. Οπότε, αντιλαμβανόμαστε όλοι πως ο ρόλος της εποπτείας των επαγγελματιών στην αξιολόγηση υποψηφίων που προκάλεσαν προβληματισμό, υπήρξε καθοριστικός. Συμπερασματικά, η σύνταξη της κοινωνικής έκθεσης για την καταλληλότητα των αναδόχων, είναι μια χρονοβόρα διαδικασία, ωστόσο έχει νόημα να είναι αναλυτική και εκτενής. Μετά λοιπόν την ολοκλήρωση αυτού του σταδίου, οι Υποψήφιοι Ανάδοχοι που έχουν εγκριθεί, υποχρεούνται να λάβουν μέρος στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της αναδοχής

2^η φάση της αναδοχής

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα διάρκειας 30 ωρών, δομήθηκαν βάσει του υλικού που υπάρχει στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του

www.anynet.gr, έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα και αποτελούν προϋπόθεση για την ένταξη των υποψηφίων στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων. Στο σύνολο τους τα εκπαιδευτικά προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά (σε απογευματινές ώρες) ήταν δεκαεφτά (17): δώδεκα (12) εκπαιδεύσεις για υποψήφιους θετούς γονείς και πέντε (5) εκπαιδεύσεις για υποψήφιους αναδόχους, από όλη την Ελλάδα. Συνολικά λοιπόν, έχουν εκπαιδευτεί - κατά προσέγγιση 400 υποψήφιοι ανάδοχοι και θετοί γονείς. Το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων εστιάστηκε στις ακόλουθες θεματικές: το νομικό πλαίσιο, το πρώτο διάστημα προσαρμογής, τη δημιουργία συναισθηματικού δεσμού με το παιδί, τη διαχείριση τραυματικών εμπειριών, την ενδεχόμενη προκλητική ή επιθετική συμπεριφορά, τα πιθανά αναπτυξιακά ελλείμματα, τα ζητήματα που αφορούν στη σχέση του παιδιού με τους γονείς τους και την επιστροφή στην οικογένειά του. Σε γενικές γραμμές οι εκπαιδευόμενοι είχαν θετική ανταπόκριση και ενεργή συμμετοχή στις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν, με άξονα τις θεματικές ενότητες που προβλέπονταν. Χαρακτηριστικό είναι πως όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα ξεκινούσαν με μια αμηχανία και ένα συναισθηματικό «μούδιασμα», από όλες τις πλευρές

Σύμφωνα με τις αφηγήσεις των συμμετεχόντων, ένα από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία για αυτούς, ήταν η παρουσίαση του βιώματος αναδόχων. Σε γενικές γραμμές τα διαδραστικά μέρη των παρουσιάσεων, η χρήση πολυμέσων και οι ομάδες εργασίας, φαίνεται να κάνουν την εκπαίδευση πιο βιωματική και μοιάζει να εγείρουν περισσότερο την προσοχή και τη συμμετοχή. Συχνά, ειδικότερα τα βίντεο, τους κίνησαν συναισθηματικά και αποτέλεσαν προσομοίωση μιας πραγματικότητας που περιμένουν να έρθει. Ως αποτέλεσμα, διαφαίνεται πως όσο πιο "βιωματική" υπήρξε η εμπειρία των συμμετεχόντων, μέσω μελετών περίπτωσης, προβολής βίντεο και αφηγήσεων βιωμάτων, τόσο πιο έντονη ήταν και η συμμετοχή τους. Επίσης, έκδηλο ήταν το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων στην ενότητα όπου συμπεριλαμβάνεται η εμπειρία εργαζομένου σε φορέα παιδικής προστασίας. Αναφορικά με τις δυναμικές που δημιουργήθηκαν στις ομάδες, στις περισσότερες από αυτές παρατηρήθηκαν μέλη τα οποία γρήγορα συνδέθηκαν και ένιωσαν άνετα, εξασφαλίζοντας μια ισορροπία στη μεταξύ τους επικοινωνία. Υπήρξαν συμμετέχοντες πολύ ενεργητικοί, οι οποίοι πραγματοποιούσαν συχνές ερωτήσεις και εκδήλωναν ενδιαφέρον για συζήτηση. Από την άλλη μεριά υπήρξαν ομάδες λιγότερο

κινητοποιημένες, με συμμετέχοντες οι οποίοι έδιναν την αίσθηση αδιαφορίας ή μεγάλης δυσκολίας να συμμετάσχουν. Κατά το κλείσιμο της εκπαίδευσης, οι περισσότεροι εξέφραζαν την επιθυμία της διατήρησης της συνεργασίας με τον φορέα, τονίζοντας την ανάγκη τους για πλαισίωση από τους επαγγελματίες, ενώ σε πολλές περιπτώσεις διαφαίνονταν η αλλαγή στις πεποιθήσεις αρκετών από αυτούς. Ως επί τω πλείστων, εκτιμούσαν ότι η εκπαίδευση μπορεί να σταθεί αρωγός στην αναδοχή ενός παιδιού, παρά το γεγονός ότι αρχικά κάποιοι την είχαν αντιμετωπίσει ως μια υποχρέωση ώστε να μεταβούν στο επιθυμητό στάδιο της εγγραφής τους στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων. Μετά το τέλος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, με την αποστολή χρήσιμου εκπαιδευτικού υλικού και σχετικής βιβλιογραφίας, στόχος της επιστημονικής ομάδας ήταν να κατανοήσουν ότι αυτό, αποτελεί το έναυσμα για την περαιτέρω προσωπική τους ενασχόληση με θέματα σχετικά με την αναδοχή και το μέγλωμα των παιδιών, που πλέον θα αποτελεί έναν σημαντικό τομέα της ζωής τους. Τέλος, παρά το γεγονός ότι οι εκπαιδεύσεις πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά, δημιουργήθηκαν σχέσεις - οι οποίες φαίνεται να διατηρούνται μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και όχι μόνο. Φαίνεται πως μια τέτοια μορφή ομάδας αλληλοϋποστήριξης και ενδυνάμει αυτοβοήθειας, έχει ως αποτέλεσμα τη συσπείρωσή τους και το μοίρασμα κοινών αγωνιών.

3^η φάση της αναδοχής

Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, οι Υποψήφιοι Ανάδοχοι εντάσσονται στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων και αναμένουν σύνδεση με ανήλικο, βάσει των επιλογών τους στο ερωτηματολόγιο και την ημερομηνίας ένταξης στο Μητρώο. Κατά το στάδιο της σύνδεσης με παιδί, ρόλος των κοινωνικών λειτουργών, είναι η μεσολάβηση για την ενημέρωση του ιστορικού του παιδιού, η συνοδεία των αναδόχων μέσω της πλαισίωσης τους και η συνεχόμενη υποστήριξή τους. Εφόσον η σύνδεση είναι επιτυχής, η προσαρμογή είναι επιτυχημένη και όλα τα εμπλεκόμενα μέλη συμφωνούν, σκεπτόμενα πάντα παιδοκεντρικά, η αναδοχή μπορεί να ξεκινήσει με την υπογραφή συμφωνητικού, όπως και επισήμως η εποπτεία της, από τον φορέα. Η εποπτεία αναφέρεται στην παρακολούθηση της σωστής εκτέλεσης των υποχρεώσεων των αναδόχων, στην πλαισίωση του αναδεχόμενου παιδιού και στην εκτίμηση της πορείας της σχέσης μεταξύ όλων των

εμπλεκόμενων. Σε άλλες περιπτώσεις, συνδέσεις μπορεί να προκύψουν με την μορφή της έκτακτης αναδοχής, όπου το Τμήμα Ανηλίκων της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, διατάσσει την κατεπίγουσα τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια προσωρινά, ώστε να αποφευχθεί η τοποθέτηση σε ίδρυμα ή η μακροχρόνια παραμονή του σε νοσοκομείο. Τέλος, στις συγγενικές αναδοχές, ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών απαντάει την ανάγκη εποπτείας ως προς την εξασφάλιση ενός υγιούς περιβάλλοντος διαβίωσης του ανηλίκου, σε μια βάση συνεργασίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Η νομοθεσία ορίζει την μηνιαία κατ'οίκον επίσκεψη στο σπίτι των αναδόχων, γεγονός που όπως δείχνει η εμπειρία, δεν είναι πάντα εφικτό. Επιπροσθέτως, ο αρμόδιος, για την εποπτεία της αναδοχής φορέας, συντάσσει και αποστέλλει ανά εξάμηνο στον αρμόδιο εισαγγελέα ανηλίκων έκθεση σχετικά με τις δράσεις του (εκτός αν προκύψει ανάγκη για έκτακτη ενημέρωσή του), οπότε τον ενημερώνει αμελλητί. Η εποπτεία της αναδοχής, δεν αποτελεί μια απλή υπόθεση. Η διαχείριση συγκρούσεων και κρίσεων, απαιτεί εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων από τους επαγγελματίες, είναι χρονοβόρα και πολύ απαιτητική. Χρειάζεται λοιπόν, να υπάρξει η απαραίτητη πρόβλεψη ότι οι υπηρεσίες αυτές θα έχουν -σε κάθε περίπτωση- επαρκές, εκπαιδευμένο και μόνιμο προσωπικό.

Οικογενειακή αποκατάσταση παιδιών με αναπηρία

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΚΚΑ συμμετείχε στην ημερίδα, με τη κα Γιώτα Μάνθου, Κοινωνική Λειτουργό MSW-Ψυχολόγο & Αν. Προϊσταμένη Τμήματος Αναδοχών-Υιοθεσιών του Φορέα, η οποία μίλησε για την «οικογενειακή αποκατάσταση παιδιών με αναπηρία και τη λύση της Επαγγελματικής Αναδοχής». Η κα Μάνθου αφού συνεχάρη την πρόεδρο Μαριάννα Βιλδιρίδη Χατζητόλιου για την πρωτοβουλία και οργάνωση της ημερίδας τόνισε το ρόλο και τη σημασία της για την ενημέρωση και την ευκαιρία ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών και των επαγγελματιών. **Επίσης αναφέρθηκε στα παιδιά με αναπηρία και τις δυσκολίες που βιώνουν κατά την ιδρυματική διαβίωση, την θεσμοθέτηση της επαγγελματικής αναδοχής από την ελληνική πολιτεία, ακολουθώντας ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα φροντίδας, σε μια προσπάθεια να προωθήσει την οικογενειακή αποκατάσταση των παιδιών, για τα οποία δεν εκδηλώνεται ενδιαφέρον ανάληψης**

φροντίδας τους από υποψήφιους αναδόχους ή θετούς γονείς. Ακόμη, επεσήμανε τις τυπικές και κύρια τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της διαδικασίας ώστε να γίνει κάποιος επαγγελματίας ανάδοχος, τονίζοντας την σπουδαιότητα της κοινωνικής έρευνας, της επιμόρφωσης των υποψηφίων, του προσεκτικού σχεδιασμού της γνωριμίας με το παιδί, κλπ. Επιπλέον, αναφέρθηκε στο ότι έχει ενεργοποιηθεί πλέον στην χώρα η διαδικασία με την έκδοση της πρόσκλησης από τον ΟΠΕΚΑ, η υποβολή αίτησης στο www.anynet.gr. Επίσης, σημείωσε τις παροχές προς τους επαγγελματίες αναδόχους (αμοιβή, ασφαλιστική κάλυψη), κλπ.

Η πρόεδρος του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικής Μακεδονίας Δρ Μαριάννα Βιλδιρίδη-Χατζητόλιου κλείνοντας τις εργασίες της ημερίδας ευχαρίστησε τους ομιλητές και παραβρισκόμενους και διατύπωσε την πεποίθηση ότι οι όποιες δυσκολίες ή καθυστερήσεις κατά τη διαδικασία έρευνας και αξιολόγησης δεν αποθαρρύνουν ή δεν απογοητεύουν τους ενδιαφερόμενους οι οποίοι έχουν αποθέματα γενναιοδωρίας, ανθρωπιάς και ανιδιοτέλειας.

